

MATURA

PRZEGLĄDASZ DARMOWY
FRAGMENT PUBLIKACJI,
CAŁOŚĆ MOŻESZ KUPIĆ
W SKLEPIE:

MATURA 2024

USTNA

OPRACOWANIE PYTAŃ

bpa
baba
od polskiego

BABA OD POLSKIEGO

LALKA

03

Wstęp

04

Ile powinna trwać wypowiedź na maturze ustnej?

05

Co muszę powiedzieć, aby mój kontekst został uznany za funkcjonalny?

06

Babo, masz jeszcze jakieś porady przed egzaminem ustnym?

07

Obowiązki jednostki wobec zbiorowości

spis treści

PRZEGLĄDASZ DARMOWY
FRAGMENT PUBLIKACJI,
CAŁOŚĆ MOŻESZ KUPIĆ
W SKLEPIE:

09

Jak literatura przedstawia kontrast między światem biedy a światem bogactwa?

11

Kreacje kobiece w literaturze

13

Miłość jako siła motywująca do działania

15

Praca jako pasja człowieka

17

Literacki obraz polskiej arystokracji

19

Momenty przełomowe w życiu bohaterów

21

Cena bycia idealistą

23

Kto lub co decyduje o życiu ludzkim?

Grupa z darmowymi materiałami dla maturzystów na Facebooku @babaodpolskiego

Codzienna powtórka lektur do matury w Story na Instagramie @babaodpolskiego

Baba od polskiego

Jestem nauczycielką, oligofrenopedagogką, polonistką, dydaktyczką, podcasterką - a przede wszystkim tą, która bardzo lubi się uczyć i nauczać.

Przed Tobą zbiór opracowań tematów z „Lalki” na maturę ustną w 2024 r. Opracowanie nie powstało po to, abyś uczył_a się na pamięć zdania po zdaniu – wiem, że to niemożliwe. Zamiast wkuwać na pamięć, skorzystaj z moich propozycji odpowiedzi, aby wiedzieć, o czym możesz powiedzieć w trakcie egzaminu. Chcę Cię zainspirować do tworzenia własnych wypowiedzi – obecna formuła matury ustnej daje taką możliwość, ponieważ w realizacji zadania musisz odnieść się do wybranego kontekstu. Może to być dosłownie wszystko – książka (także spoza listy lektur obowiązkowych), film, piosenka, dzieło sztuki, zagadnienie z zakresu filozofii lub psychologii, wydarzenie społeczne czy termin historycznoliteracki.

Każde opracowanie zawiera wszystkie elementy, które powinny się znaleźć w prawidłowej odpowiedzi:

- wstęp z postawioną tezą
- odwołanie do „Lalki”
- odwołanie do kontekstu (niemal wszędzie jest to lektura obowiązkowa)
- podsumowanie wypowiedzi

Po wylosowaniu tematów będziesz mieć 15 minut na przygotowanie, a następnie w ciągu 10 minut będziesz musiał_a omówić oba tematy (jedno z listy pytań jawnych i drugie z puli pytań niejawnych). Teoretycznie nie ma żadnych dodatkowych wytycznych – tylko od Ciebie zależy, ile czasu poświęcisz na omówienie obydwu tematów.

Ważne jednak, aby zmieścić się w czasie 10 minut i odnieść się do wszystkich elementów polecenia. Zalecam podzielenie przysługującego czasu na dwie części trwające po 5 minut. Przed rozpoczęciem wypowiedzi spójrz na zegar i zapisz na kartce godzinę, o której musisz poruszyć drugi temat.

Ile powinna trwać wypowiedź na maturze ustnej?

Nie przejmuj się, że na papierze Twoja wypowiedź wydaje się krótka. Wypowiedź ustna zawsze trwa więcej, niż może się wydawać (wynika to z faktu, że umiemy bardzo szybko czytać).

Lista jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego (CKE):

Czym jest kontekst? Najprościej mówiąc, jest to informacja SPOZA lektury, która rzuca nowe światło na omawiany temat lub stanowi uzupełnienie tego, o czym mówisz. W moich propozycjach odpowiedzi szeroko zarysowuję kontekst, aby nikt nie miał wątpliwości, że został on zrealizowany.

Nie chodzi o to, aby powiedzieć, że podobny motyw pojawił się w lekturze X – zamiast tego możesz powiedzieć na przykład, że podobny motyw pojawił się w lekturze X, ale został inaczej zrealizowany, później natomiast musisz powiedzieć, w jaki sposób i co z tego wynika w kontekście tematu pracy.

Co muszę powiedzieć, aby mój kontekst został uznany za funkcjonalny?

Równie dobrze kontekst może być także jednym zdaniem, wówczas jednak ważne jest, aby wycisnąć z kontekstu jak najwięcej – Twoje zdanie musi być mocne i stanowić ISTOTNE uzupełnienie wypowiedzi.

Aby uniknąć wątpliwości, możesz wprowadzić kontekst słowami „Uważam, że istotnym kontekstem uzupełniającym omawiany temat jest...” – dzięki temu zaznaczasz, że wprowadzasz kontekst (i nikt nie ma wątpliwości).

Babo, masz jeszcze jakieś porady przed egzaminem ustnym?

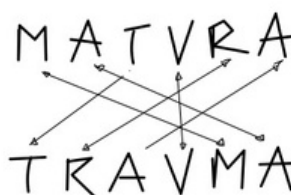
Jestem tym typem człowieka, który stresuje się ważnymi wydarzeniami i boi się, że o wszystkim zapomni. Zawsze staram się zrobić backup na wypadek czarnej dziury – mam milion pomysłów na minutę, ale dość szybko o nich zapominam, jednak umiem sobie z tym radzić i podzielę się z Tobą moją metodą.

W trakcie przygotowania do egzaminu napisz na kartce to, co chcesz powiedzieć. Nie pisz pełnymi zdaniami – będziesz mieć wówczas pokusę, żeby je przeczytać podczas egzaminu (a nie o to chodzi!). Zawsze rozpisuj sobie poniższy schemat i uzupełniaj go hasłowo:

- Teza:
- Argument:
- Przykład:
- Kontekst:
- Refleksja:

*Porzód
Babe*

życie to schemat:

W ten sposób zawsze będziesz mieć ściągawkę na wypadek czarnej dziury. Z takiej kartki możesz korzystać w trakcie egzaminu i nie wpływa to na obniżenie oceny!

Język polski, tak jak matematyka, wymaga stosowania wzorów.

Miłość jako siła motywująca do działania

Wstęp
(wprowadzenie):

Miłość to jedna z najważniejszych potrzeb człowieka – o jej znaczeniu świadczy fakt, że w hierarchii Masłowa umieszczona została zaraz po potrzebach fizjologicznych i potrzebie bezpieczeństwa. Dla tego uczucia człowiek jest w stanie zrobić wiele (często nawet poświęcić własne życie). Nie ulega wątpliwości, że miłość jest siłą motywującą do działania: sprawia, że znika lęk przed ryzykiem.

Przykład z lektury:

Ujrzenie Izabeli Łęckiej w teatrze było momentem przełomowym w życiu Stanisława Wokulskiego. Wtedy właśnie, motywowany chęcią zdobycia przychylności arystokratki, postanowił pomnożyć majątek i wkupić się w łaski jej otoczenia. Wiedział doskonale, że jego pochodzenie będzie stanowić przeszkodę. Jedynej szansy upatrywał więc w pojawieniu się w kręgach arystokracji jako kupiec dysponujący dużymi zasobami gotówki. Podczas pobytu w Bułgarii czuł wielką tęsknotę, niemniej jednak cel pozwolił mu przetrwać trudny czas z dala od ojczyzny. Gdy to mu się udało, postanowił zbliżyć się do Tomasza Łęckiego – zaproponował mu między innymi utworzenie spółki. Miłość do Izabeli pozwoliła mu przetrwać wszystkie trudne momenty (w tym, między innymi, pogardę ze strony arystokratów), a także stała się motorem napędowym jego poczynań – dla niej porzucił nawet pasję, jaką była nauka.

**PRZEGLĄDASZ
DARMOWY
FRAGMENT
PUBLIKACJI,
CAŁOŚĆ MOŻESZ
KUPIĆ W
SKLEPIE:**

Miłość jako siła motywująca do działania

Kontekst:

Nie zawsze jednak miłość musi oznaczać romantyczne uczucie pełne pożądania. W literaturze nie brakuje przykładów innej miłości – np. Antygony do jej brata Polinejsesa lub Jezusa do ludzkości. W ich przypadku uczucie to również było siłą motywującą do działania. Antygona, pragnąc zapewnić swojemu bratu godny pochówek, zgodny z prawami boskimi, była gotowa pogrzebać ciało wbrew zakazowi króla Teb Kreona. Wiedziała, że konsekwencją tego działania będzie skazanie jej na śmierć, mimo to jednak postanowiła dochować tradycji. Z kolei miłość Jezusa do ludzkości sprawiła, że był gotów poświęcić się i umrzeć na krzyżu. Wiedział, że tylko przez swoją śmierć będzie w stanie zapewnić ludzkości życie wieczne. Przyjął cierpienie, aby uratować tych, których miłował.

Zakończenie
(podsumowanie):

Zarówno Stanisław Wokulski, jak i Antygona oraz Jezus byli zmotywowani do działania przede wszystkim przez miłość. Choć każda z postaci odczuwała ją na inny sposób, wszyscy byli w stanie poświęcić siebie samych. Wiedzieli bowiem, że miłość jest najważniejszym elementem życia człowieka.

**PRZEGLĄDASZ
DARMOWY
FRAGMENT
PUBLIKACJI,
CAŁOŚĆ MOŻESZ
KUPIĆ W
SKLEPIE:**

Kto lub co decyduje o życiu ludzkim?

Wstęp
(wprowadzenie):

Pytania o sens życia i wpływ człowieka na kształtowanie jego losów towarzyszą ludzkości od zawsze. W starożytności pojawiło się pojęcie fatum, czyli nieuchronnego losu, który czeka na każdego i nie można od niego uciec. Istotnym uzupełnieniem filozofii starożytnej Grecji były także moiry – prządki ludzkiego losu, siostry czuwające nad życiem człowieka. Wierziono, że przyszłe wydarzenia są przeznaczone i nieubłagane – stąd też przeświadczenie, że losy człowieka nie zależą od niego samego, lecz wynikają z praw świata.

Przykład z lektury:

Bolesław Prus w „Lalce” nie udziela jednoznacznej odpowiedzi na to, kto lub co decyduje o życiu ludzkim. Pokazuje różne perspektywy, co podkreśla złożoność tego zagadnienia. Nie sposób przecież nie zauważyć fatalistycznych refleksji towarzyszących Wokulskiemu – głównemu bohaterowi powieści. Wielokrotnie wątpi on w sprawczość jednostki: stwierdza, że „każdy ptak w górze i każdy człowiek na ziemi wyobraża sobie, że idzie tam, dokąd chce. I dopiero ktoś stojący na boku widzi, że wszystkich razem pcha naprzód jakiś fatalny prąd, mocniejszy od ich przewidywań i pragnień”. Wyraża tym samym zwątpienie w sens jakichkolwiek starań człowieka – ludzkie życie jest zdeterminowane przez bliżej nieokreślone zjawisko (absolut, sens świata, ciąg zdarzeń). Podobna myśl towarzyszy mu podczas pobytu w Paryżu, gdy analizuje logikę rozwoju miasta. Zauważa, że stolica Francji – budowana przez dziesiątki kolejnych pokoleń – pielęgnuje tę samą nadrzędną myśl dotyczącą urbanistyki. Dostrzega w tym metafizyczną rolę niewidzialnej siły, która każe ludziom budować miasto według odgórnego planu, nawet jeśli chcą oni dać wyraz swojemu indywidualizmowi i przywiązaniu do stylu epoki. Tym samym Wokulski wierzy w istnienie wielkiego planu świata, który jest realizowany i który decyduje o ludzkim życiu.

Pesymistyczne myśli Wokulskiego związane są z jego nieudanymi próbami zdobycia serca Łęckiej. Historia znajomości Stacha i Izabeli pokazuje, że człowiek nie ma wpływu na swoje losy, ponieważ są one zdeterminowane przez strukturę społeczeństwa. Pochodzenie Wokulskiego pozbawiło go szansy na miłość ze strony arystokratki, nie mógł on w żaden sposób tego ominąć – nawet pomimo wykupienia kamienicy Łęckich i uratowania ich majątku, a także obdarowywania ich drogimi prezentami. Wszelkie działania bohatera były skazane na porażkę z powodu jego pochodzenia – tym samym pokazuje to, że ludzkie losy człowieka nie zależą od niego samego.

**PRZEGLĄDASZ
DARMOWY
FRAGMENT
PUBLIKACJI,
CAŁOŚĆ MOŻESZ
KUPIĆ W
SKLEPIE:**

Kto lub co decyduje o życiu ludzkim?

**PRZEGLĄDASZ
DARMOWY
FRAGMENT
PUBLIKACJI,
CAŁOŚĆ MOŻESZ
KUPIĆ W
SKLEPIE:**

Bolesław Prus w „Lalce” prezentuje jednak również historie osób, których losy zostały zdeterminowane przez ich własne czyny oraz pomoc ze strony innych ludzi. Zarówno Węgiełek, jak i Marianna, to postaci, które zawdzięczają swoją przyszłość połączeniu tych dwóch czynników. Młody mężczyzna, który podejmował się każdego zadania, aby zarobić na odbudowę domu i warsztatu, zaimponował Wokulskiemu swoją zaradnością i ambicją. Głównie dzięki podejściu do życia Węgiełek dostał od kupca szansę na lepsze życie – uzyskał wsparcie (można powiedzieć, że jego losy zależały od Wokulskiego), ale zasłużył na nie swoimi działaniami (co podkreśla wpływ człowieka na jego własne życie). Z kolei Marianna zawdzięcza swoją przyszłość własnej pracy i pomocy ze strony Wokulskiego, ale w odwrotnej kolejności – najpierw uzyskała wsparcie Stacha (wysłał ją do magdalenek), a dopiero potem przeszła przemianę, stała się dobrym człowiekiem i zapracowała na swój nowy los. Tym samym można więc stwierdzić, że ludzkie życie może być zależne także od działań człowieka oraz pomocy ze strony innych.

Kontekst:

Jeszcze innej odpowiedzi na pytanie o to, kto lub co decyduje o życiu człowieka, udziela William Szekspir w „Makbecie”. W odróżnieniu od klasycznej tragedii antycznej, w której bohaterowie uciekali przed fatum (i w efekcie tejże ucieczki spełniali swój tragiczny los), w sztuce Szekspira tytułowy bohater próbuje przyspieszyć realizację swojego przeznaczenia. Usłyszawszy przepowiednię o tym, że zostanie królem Szkocji, postanawia zabić Dunkana, aby objąć tron. O życiu Makbeta nie decyduje jednak sama przepowiednia lub szerzej: fatum. Jego przyszłość została zdeterminowana przez trzy czynniki, które wspólnie doprowadziły do nieszczęścia. Były nimi: przepowiednia (fatum), działania bohatera (zabicie prawowitego króla Szkocji) oraz wpływ żony, Lady Makbet, która zmobilizowała go do morderstwa.

Zakończenie
(podsumowanie):

Literatura udziela różnych odpowiedzi na pytanie o to, kto decyduje o ludzkim losie. Z jednej strony pojawiają się klasyczne koncepcje wskazujące na nieuchronność dziejów świata (fatum), z drugiej natomiast – wpływ na życie człowieka może mieć pochodzenie (tak jak u Wokulskiego), własne działania połączone z pomocą ze strony innych ludzi (Węgiełek i Marianna) albo własne czyny, motywowane przeznaczeniem (objęcie tronu przez Makbeta).

B A B A B O D P O L S K I E G O

CHCESZ POGŁĘBIĆ SWOJĄ WIEDZĘ NA
TEMAT LEKTUR - POBIERZ DARMOWE
EBOOKI

WESELE

NOTATKI DO POWTÓREK PRZED EGZAMINEM

Wszystkie informacje zawarte w tym e-booku są chronione prawami autorskimi. Osoby, które wykupiły dostęp do pliku, mają prawo do korzystania z treści na własny użytek. Obowiązuje zakaz dalszego rozpowszechniania w części lub w całości treści znajdujących się w e-booku bez zgody Autorki.

Jeśli uważasz, że powinienam coś dodać - napisz na babaodpolskiego@gmail.com

Moja działalność w sieci
(od 2015):
[@babaodpolskiego](https://www.instagram.com/babaodpolskiego)

Materiały edukacyjne:
www.babaodpolskiego.pl